

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

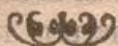
Provincia Poloniae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67277](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67277)

PROVINCIA POLONIAE.

SEDECIM erant domicilia huius
Prouinciæ, præter missionem aulicam
Serenissimo Regi concessam. Anno verò
hoc postremo accessit decimum septi-
mum VVarſauiæ; Ciuitas ea est fre-
quens satis, & conuentibus Regni publi-

cis opportuna ac percelebris; quæ quod iam pridem op-
tabat, vt Societate potiretur, hoc demum anno obtinuit.
Inuenti sunt in vniuersa Prouincia hoc anno, octo supra
quadringentos.

IN Collegio Vilnensi 57. in Brunsbergensi 32. viginti
sex in Pultouensi. In Polocensi 16. Totidem in Hiesluisien-
si. In Derpatensi 23. In Rigensi cui domus etiam proba-
tionis annexa est, 29. In residentia Gedanensi 4. In domo
professa Cracouiensi ad S. Barbaram 20. In Collegio
Pofnaniensi 42. in Califfiensi 32. Viginti septem in Iarof-
louiensi. In Lublinensi 21. In domo Probationis Craco-
uiæ ad S. Stephanum 40. In residentia Leopoliensi 8. To-
runensi 4. totidem in VVeslouiensi. In missione aulica
quinque. Accesserunt 32. Deceſſerunt vt coniunctè po-
nantur 22.

COL

COLLEGIUM VILNENSE.

INTER eos, quos hoc anno aluit Collegium erant Sacerdotes 11. Magistri 11. quorum duo Theologiam scholasticam, vnus casus conscientiae, vnus controuersias, & scripturam sacram, Philosophiam vnus, Rhetoricam vnus, Poesim vnus, Grammaticam quatuor in totidem classibus profitentur. Studiosi Theologiae fuerunt 12. Philosophiae totidem. Coadiutores temporales 13. Mortui sunt Sacerdotes duo P. Iacobus Lauinski, & P. Petrus Pludecius. Ille 25. annis: hic ferè 20. in Societate vixit. Vterque Lithuanus, vterque zelo insigni praeditus, & in aggregandis ex haeresi & schismate ad Christi ouile animabus felix, laboris patientissimus. Prior etiam in Lithuanico idiomate rara facundiae, & non minus gratæ quàm fructuosæ omnibus extitit, tota id Ciuitate attestante, cum & obitum eius magna significatione doloris & funus prosequeretur frequentia tanta, quanta nullius antea. Nostrorum feruor cum in alijs multis religiosis virtutibus, tum verò in subeundis poenitentijs spontaneis & orationibus profelici successu expeditionis Serenissimi Regis in Sueciam praecipuus quidam eluxit.

HAERETICI ad fidem Catholicam conuersi 27. A schismate absoluti 4. confessiones generales de totius vitæ noxis exceptæ 25. Baptizata virgo vna Iudæis parentibus nata. Eodem sacramento initiati duo Tartari pueri & longè plures ætatis maturioris.

P AVPERIBVS bis hoc anno in hospitali S. Stephani prandium est datum, & prima quidem vice numerati sunt 1800. altera 600. Atque hæc prandia opera v-

nus

nus è Nostros ex elemosinis piorum hominum compa-
rata fuerunt: cibos verò pararunt honestissimæ matronæ:
Distribuerunt partim nostri Patres, partim externi nobi-
les & ciues magna ædificatione totius Ciuitatis:

IVKTA hoc idem hospitale quidam ex nostris cor-
rogata elemosyna præter domum ligneam pro sacer-
dote, erexit iam maiori ex parte templum S. Stephano
dicandum, cuius in fundamentis iecit primum lapidem
Samogitiæ Episcopus, solenni Ecclesiæ ritu & magno cõ-
cursu cleri & populi. Dicitur potest quãtus ardor vtriusq;
ordinis in sumptuum ac operarum subsidijs suppeditan-
dis visus fuerit. In carceribus vincti inducti ad confessio-
nem: vltimo supplicio affiendi præparati ad mortem,
ijdemq; multoties cibo refecti, & alijs rebus necessarijs
adiuti. Effectum per Nostros vt ciuem quẽdam honestis-
simum ære alieno prægrauatum, & ob id à creditore in
vincula coniectum, ciues alij collato symbolo 1200. cir-
citer florenorum, è carcere liberarent. Quidam ex incar-
ceratis expedita confessione sacramentali adhuc præsen-
te confessario ita in seipsum exarsit, & plagis desæuijt, vt
agrè potuerit induci vt à verberibus cessaret. Fœmina
quãdam viro proprio relicto & substantia eius clam abla-
ta, procis adhæserat, quo nomine cùm esset coniecta in
carcerem, & capitis damnata, opera tandem Nostrorum
& Deo & coniugi est reconciliata, & mortis destinata
periculo erepta. Duo dissidentes ea conditione redierant
in gratiam, vt auctor dissidij in pœnam, suis pecunijs li-
beraret vnum è carcere, quod & fecit. Multi à vita dis-
soluta, ad leges matrimonij legitimi reuocati. Pagus ali-
quando integer sacramento Pœnitentiæ expiatus. Exter-
norum erga Nostros beneuolentia, cum alijs multis offi-
cijs, tum verò elemosynis largis egregiè est comproba-
ta. Excreuerunt enim ad summam florenorum 1155.
Cum multa Serenissimo rege absente ex Suecia infauista
nunciaren

nunciaren

nunciarentur, & famis simul ac pestis pericula timerentur per totam penè Lithuaniam, quidam è nostris ad placandam iram Dei præpotentis, persuasit populo solemnem peregrinationem ad ædem quandam B. V. dicatam, à Vilna 20. millibus passuum distantem. Huius peregrinationis ea fuit celebritas, cui nulla antehac similis visa est, siue effusam populi multitudinem, siue ordinem pulcherrimum procedentium, siue rara pœnitentiæ ac pietatis, non modò à vulgo, sed etiam à primarijs hominibus vtriusque sexus edita exempla spectes. Res transacta pro dignitate religionis Catholicæ, cum emolumento spirituali Nostrorum, non sine insigni hæreticorum ac schismaticorum confusione, qui tam inusitato spectaculo attoniti, vix hiscere ausi fuerunt, nedum obstrepere pro suo more in odio & Catholicos plusquam vatiniario.

COLLEGIUM BRUNSBURGENSE.

RANT inter Nostros hoc anno sacerdotes 10. Ex quibus vnus casus conscientie, & controuersias: alter Philosophiam docet. Præceptores humaniorum litterarum quinque, Scholastici qui Philosophiæ dant operam 7. Coadiutores temporales 10. Ex quibus omnibus manserunt 2. partim in conuictu, partim in seminario Pontificio & Diocesano. Fructus per Nostros ad hæc ferè capita reduci potest. Ab hæresi imprimis 47. conuersi sunt. Inter hos vnus octo annorum Bezæ discipulus. Duo filij Archiministrorum, quorum vnus ante confessionem ita grauitertentatus fuit, vt ex ponte præcipitare se voluerit, nisi ab aliquot viris detentus & ad confessionem adductus fuisset.

fuisse, qua peracta omnes prorsus tentationes superavit. Ex locis hæreticis varijs plurimi vtriusque sexus huc, confessionis causa, confluxere. Cõmunicantium frequentia solito maior. In festis præcipuis numerati sunt ad 1500. sat multi pro ratione loci. Nullus etiam dies Dominicus aut festus elabatur, quin plures communicent. Visitantem diocesim Illustrissimum Cardinalem vnus è Nostros comitatus concionibus suis, quas in singulis ciuitatibus & oppidis fecit, plurimos adiuuit. Eiusdem opera Magistratus cuiusdam loci multis annis dissidens à supremo Iudice, odijs depositis reconciliatus est, ita vt totus (erant autem plurimi, ijque graues viri) ad confessionem venerit, atque in eo solo loco ad 150. confessiones exceptæ. Pellex à quodam ablegata. Multi variorum ordinum ad meliorem vitam excitati. Vnus ab homicidio quod moliebatur abductus. Quo tempore Serenissimus Rex fuit in Suecia, oratio 40. horarum aliquoties cum flagellationibus repetita ab ijs qui Congregationi B. V. nomen dederunt. Intra domesticos verò nostros parietes, per tres menses omnibus Dominicis ac festis diebus continua orationi à Nostros vacatum. Exercitia spiritualia 10. personis tradita. Quatuor ex ijs erant Sacerdotes: totidem alij iuuenes, magnæ spei Societatem elegerunt. Ad vicina loca etiam excursum doctrinæ Christianæ causa. Virgines monasterij cuiusdam vni ex Nostros confesse, plurimumque exhortationibus in visitatione Episcopi adiutæ. Scholæ, conciones, aliaque ministeria Societatis in eodem sunt statu. Conuictus etiam solito floret, & succedit melius. Plerosque hîc Societatis amantes experimur, qui in hac annorum caritate parum etiam Collegij huius necessitates subleuarunt suis eleemosynis, quæ partim in rebus, partim in pecunia 600. florenos attingunt. Contubernij quoque pauperum non immemores ei tan-

rum

rum contulerunt, quantum anno toto ad sustentandos
60. & plures suffecit.

COLLEGIUM PVLTOVIENSE.

EX his quos Collegium aluit hoc anno Sacerdotes erant octo. Quorum vnus casus conscientiae, alter controuersias prælegit. Praeceptores humaniorum litterarum sex. Scholastici qui casibus studuerunt quinque. Coadiutores temporales septem. Fructus domi & foris per Nostros collectus hic ferè præcipuus fuit. Duo viri nobiles extremo odio inter se flagrantes, & nonnisi mutuo sanguine illud extinguere cogitantes, opera vnus è Nostris in eam gratiam redierunt, vt mutuis iam inter se certent officijs. Eadem opera in reconciliandis alijs duobus à Nostris non absimili fructu præstita. Mater vna à cæde filij proprij deterrita. Fœminæ duæ à vita impura ad honestam reductæ. Vir vnus vxori ita infensus, vt eius cædem moliretur, persuasione Nostrorum furorem conceptum beneuolentia coniugali solita commutauit. Templum quoddam vetustate penè iam collapsum, Nostris incitantibus eos, quorum intererat, à fundamentis denuò erectum est. Extractus vnus ex hæreseos latibulis, in quibus 30. annis delituerat, ad lucem Ecclesiæ salutarem & rectè viuendi ac sentiendi normam edoctus. Idem effectum cum quinque alijs in hæresi educatis & à fide Catholica valde alienis. Pastor item vnus, à suis ouibus dissidens, magno animarum despendio iisdem reconciliatus est. Quidam ex Cosacis Niseuijs (militum id in regni finibus qua Scythas spectat, prope rapto & nulla lege viuentium genus) idemque

idemq; Schismaticus, qui vitæ solutę sine vlla prorsus salutiscura affueuerat, deposito schismate, ad optimã etiam viuendi rationem & erratorum detestationem est adductus. Denique nemo nostrorum Sacerdotum fuit, qui non plures tum vitæ totius, tum plurium annorum confessiones exceperit.

COLLEGIUM POLOCENSE.

SEPTEM è Nostris habuit Sacerdotes, Magistros tres, octo rei domesticæ Adiutores. Nouum Collegij domicilium, quamuis ligneum, ad tractanda tamen Societatis ministeria loco opportuniore anno 1597. ædificari cœptum, hoc tandem anno maxima ex parte perfectum est, & ipso die D. Catharinæ sacro habitari à Nostris ex arce commigrantibus cœptum, magno Socionũ commodo, cum pari proximorum emolumento coniuncto, quibus iuuandis antea Nostris propter incômoditatem & distantiam arcis, quam inhabitant, non ita vacare potuerunt. Atque vt reliqua in particulari attingam, quæ Dei benignitate ager Polocensis hoc anno protulit, occurrit imprimis rara vnus è Nostris virtus in graui ac diuturno morbo (quo etiam confectus est) omnibus domesticis perspecta. Hic quatuor ferè integros menses lecto affixus iacuit, sola penè cute ossibus adhærente, dorso & lateribus attritis, nullum tamen toto infirmitatis tempore aut verbo, aut signo, animi impatientis signum dedit; illud tantum beneficium diuinum prædicans, quòd eum ad Societatem vocare, & in eadem ad finem vsque permanere concessit.

CAETERORVM verò è Nostris opera, tam foris

quàm domi proximis nunquam defuit. Ac domi quidem in templo nostro plures fuere visi quàm annis superioribus, qui sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ frequentarent, in festis præsertim solemnioribus. Foris in missionibus ad varia loca institutis trecentæ viginti vt minimum confessiones exceptæ. A vita impura reuocati sex. Duo deterriti ab vsuris, & ad restitutionem inducti. Adiuti plures quàm 30. per generales totius vitæ confessiones. Vir quidam militaris decennio integro vsum Sacramentorum intermiserat, nullis consilijs aut exemplis cedens. Is cum postea grauissimis podagræ doloribus correptus esset, alijs remedijs frustra adhibitis, voto confessionis omnem vim morbi eodem penè momento à se depulit, & statim accersito vno è Nostris, omne conscientia pondus omnino deposuit. Non dissimilem Confessionis & sacrosanctæ Synaxis fructum, foemina etiam quædam profluuio sanguinis è naribus manante, cum vitæ periculo laborans, experta est. Subuentum cuidam seni decrepito, & oculis penè capto administratione eorundem sacramentorum, à quibus 37. annis abstinerat. A schismate ad vnionem Catholicæ Ecclesiæ adducti 35. in quibus erat vir vnus, qui cum à Catholica fide resiliendi consilium cepisset, & in eo pertinaciter aliquandiu persistisset, spectris tandem & terroribus nocturnis ad pristinam fidei Catholicæ veritatem à Deo compulsus, publicè schisma abiurauit, confessione præmissa. Foemina item vna à lapsu simili, multis calamitatibus Dei iudicio immisissis, ad meliorem mentem redijt. Nutantes in fide multi confirmati: adiuti etiam nonnulli à pestifera hæreticorum libellorum lectione. Adolescens Catholicus sponsam parentibus Schismaticis ortam, nullis vel persuasionibus, vel incommodis propositis, & biduo integro vtrinque agitatis, adduci potuit vt à Schismaticis benedictionem matrimonij reciperet. Quare perfrègit sua constantia
omnem

omnem importunitatem Schismaticorum potentium alioqui, & à sacerdote Catholico in templo Catholico coniunctus est. Habita eodem tempore concio ab vno è Nostris, qua confutatae fuerunt calumniae hæreticorum in Ecclesiam Catholicam, & illud saltem effectum, vt nonnulli hæretici indignabundi suis ministris & catechismis, ex templo discederent, quod contra expressum D. Pauli testimonium Matrimonium Virginitati prætulerint. Vir quidam nobilis vxore & filio orbatus, cum auctoritate quorundam propinquorum hæreticorum premere-
 tur, & adigeretur vt vtriusque defuncti corpus ritu & loco hæretico terræ mandaret, fortissimè omnibus restitit, & victor euasit, procurata more Catholico in loco sacro sepultura. Calvinianam perfidiam quinque abiur-
 runt. Virgo vna nobilis annorum 13. hæreticis parentibus nata, & in hæresi educata, cum aliquoties templum nostrum inuississet, tantum ardorem & desiderium fidei Catholice concepit, vt nullis postea matris & consanguineorum precibus aut medijs abduci potuerit. Cum non multò post in morbum incidisset, animum & zelum Catholice fidei constantissimè protestata, obtinuit à suis, post mortem vt in templo nostro sepeliretur. Id quod honorificè ei præstitum est, & tum concione funebri, tum alijs ritibus Ecclesie consuetis, quod constantie & virtuti ipsius debebatur, persolutum. Hæreticus quidam perfrictæ frontis, cum templum nostrum bis furibundus ingressus esset, & suis blasphemijs pene tumultum excitasset, admonitus fuit à Catholico quodam, vt pro tam audaci facinore breui interitum suum expectaret. Nec vana fuit præmonitio: nam intra paucos dies incidit in suos quosdam hostes, ab ijs glande primum plumbea traiectus, deinde varijs vulneribus affectus, oris inter alia blasphemie discissione graui & ad linguam extrahendam

præparato foedatus, intra paucas horas infelicem animam exhalauit.

COLLEGIUM NIESVIESENSE.

REVENVNT hoc anno semper sex Sacerdotes, è quibus vnus Præceptorem egit humaniorum litterarum; duo præterea alij Magistri inferiorum scholarum. Reliqui Coadiutores. In templo nostro nunquam defuere, qui singulis penè hebdomadis ad SS. Eucharistię sacramentum accederent. Plurimi per generales cõfessiones sordes inueteratas expiarunt. Lites extinctæ, restitutionesque iniuste partorum factæ. Ad Ecclesiæ sanctæ gremium à varijs hæresibus reuocati 18. In his vnus nobilis foeminæ insignis reditus fuit, quæ in deteriores semper hæreses à Lutherana prolabens, ex ipso iam limi anabaptistici, in quo iterato baptismo demersa fuerat, profundo extracta est. Aliquot etiam Schismatici Ecclesiæ reconciliati. Nutantes infide confirmati. Multi abusus ex contagione hæresum & schismatis superstitionibus passim grassantes repressi. Sacerdos vnus primum Deo sacrificium oblaturus, exercitijs spiritualibus excultus est. Eadem experiri voluerunt duo ab hæresi conuersi ante errorum suorum ejurationem. Creuit etiam his temporibus mirè veneratio D. Raphaelis Angeli, cuius ara & sacellum non multo ante in Ecclesia nostra erectum, è tota vicinia frequenter visitur, & cum multi votis nuncupatis sanitatis beneficium retulissent, famam celebrem ad plures alios transmiserunt, qua exciti multi non tantum æmulatores deuotionis aliorum, sed etiam participes beneficiorum & præmiorum
sue

suæ in diuum fiducia esse meruerunt. Vt è multis pauca attingam: Nobilis quædam matrona vsu pedum, quo septenio ferè iam caruerat, huic Angelo sancto acceptum refert, per somnium etiã animata ad iter (quod iam quidem arripuerat, sed cunctari nonnihil cœperat, & detereri dolore qui eam ægrè patiebatur progredi) vt illud perficere nil dubitaret, & votum spei plena compleret nuncupatum. Alia itidem foemina nobilitate insignis animam suam & infantis sui penè iam fugientem, voto similiretinuit. His & alijs similibus occasionibus vsi Nostri, Sacramento Pœnitentiæ, & SS. Eucharistiæ multos adiuerunt. Scholastici qui scholas nostras frequentant, egregium semper specimen pietatis, quoties sese occasio publica obtulit, dederunt: præfertim verò ij qui se Parthenicæ Sodalitati addixerunt. Accidit nonnullis vt inter suos, eosque à fide Catholica alienos, vi morbi oppressi cum essent, & sacramenta Ecclesiæ extremo vitæ periculo opportuna expeterent, ægrè tandem obtenta, salutaria sibi senserint, non minori sua cum consolatione, quàm confusione hæreticorum, qui ea impiè irridebant. Vnus adolescens ex eadem Sodalitate, quem morum licentia aliò abripuerat, sui penitus immemor vnus è Nostri colloquijs permotus, ad pristina vitæ fructum reductus est.

COLLEGIUM DERPATENSE.

OVEM omnino inter Socios Sacerdotes toto hoc anno numerati sunt: duo ex illis duas superiores classes humaniorum literarum procurabant: Alij præterea Magistri duo infe-

rioribus, totidem Scholaſtici præerant. Reliqui vel ſcholaſtici fuerunt, qui humanioribus litteris dabant operam, vel Coadiutores, qui in re domeſtica procuranda Collegium adiuuabant. Domi in conſueto diſciplinæ ſtudio permouendo & conſeruando nil prætermiſſum. Scholaſticorum qui ex familijs varijs hæreticorum ad nos confluunt, facta hoc anno non contemnenda acceſſio. Exercitia ſcholæ & pietatis vigent inter eoſdem, præſertim verò Parthenicos, qui in hebdomada ſancta, poſtquam duodecim pauperum ſtudioſorum pedes lauiffent, feria quinta, die ſequenti acriter flagris in ſe ſæuientes, egregium ſpecimen virtutis Chriſtianæ dederunt, & externos non tantum in admirationem ſui, ſed & ad æmulationem pertraxerunt.

EX miſſionibus cum alijs Collegio vſitatis, tum verò hoc anno crebrius inſtitutis per Liuoniam egregius fructus illectus. Septies excuſum eſt prolixiore digreſſu ad loca varia, vt omittam minutiores euocationes quaſdam Noſtrorum. Sacroſancto Euchariſtiæ ſacramento reſecti domi quidem 4164. foris verò 920. Qui totius vitæ peccata confeſſione expiarunt 1310. baptizati vt minimum 700. Ritus omiſſos in eodem ſacramento addidèrè poſtea pluſquam 120. Ab hæreſi abſoluti 34. à Rutheno Schiſmate 18. Spiritualibus exercitijs expoliti 4. Moſchus vnus qui in fide Catholica iam ab annis 30. ſuſcepta vacillabat, apud vnum ex noſtris omnem animi vacillationem depoſuit. Multi ad intermiſſum etiam pluribus annis morem conſitendi redierunt. Quidam etiam cum non ſine ſcandalo ab Eccleſia Catholica reſiliſſet, ob ſpem coniugij cum hæretica quam ambiebat, & per 7. annos inter hæreticos hæreticus vixiſſet, ad cor tandem reuerſus hæreſim omnem, gremio Eccleſiæ receptus, eiurauit. Adoleſcens vnus in Germaniam profectus triennio integro ab hæreticis oppugnatus, expugnari non potuit. Et vt

primum

primùm illi redire ad Nostros licuit, ad officium suum se retulit, interceptamque ab annis tribus confessionem reuocauit. Alium quédam victum in hoc genere à fidei hostibus sceleris pœnituit, & iam nihil aliud optat quàm vt eò redire possit, vbi Catholicam fidem animo conceptam liberè profiteri ei liceat. Pellices Nostris suasoribus dimiserunt nonnulli, & pœnitudine ducti dedecus pristinum legitimi deinceps connubij honestate texerunt. Multi vel à Confessarijs inducti, vel permoti concionibus, vel priuatis Nostrorum colloquijs emolliti deposuerunt graua ac inueterata odia magna significatione mutux beneuolentiæ. AEgris & agoni proximis, itemque extremo supplicio plectendis, opera Nostrorum cum fructu optato sæpius impensa. Multi sacramentorum Confessionis, Eucharistiæ, & Extremæ vñctionis beneficio non modò animi, sed corporis etiam sanitatem adepti fuerunt, præter suam & medicorum expectationem omnem. Vnus etiam morbo obrutus cum linguæ vsum omnem amississet, & nunquam adhuc peccata sua confessione eluisset, precibus astantium, duce & auctore Confessario, de salute ipsius sollicito, amissum sermonem recuperavit, & peccata sua omnia ritè per confessionem detexit. E contra alius fructu non dissimili, vt primùm maculas animi confessione absterfit, loquendi facultate priuatus est. Adolescens vnus factus ex hæretico Catholicus, cum in morbum incidisset, perceleri morte ereptus, suæ perfidiæ & inconstantia pœnas dedit, ad partes quippe hæreticorum rursus redierat, Deo misericordissimo iacturam hanc omnem non magna interposita mora duorum adolescentum conuersione, ex hæresi ad fidem Catholicam, & constantia insigni abundè compensante, magno Catholicorum solatio. Sumus experti ciuium in nos animos hoc anno procliuiores: Præfectos etiam Oeconomix fauentiores, inter quos Toparcha ipse Derpatensis, quantumuis

à Religione Catholica adhuc alienus, propensæ tamen erga nos voluntatis signa non obscura edidit, cum in alijs multis, tum in concedendis literis patentibus, quibus vniuersæ Oeconomix præfectis, vt nobis salutem animarum per varia loca Liuoniæ circumuicina procurantibus, omni studio & auxilio adessent, serio, disertè, diligenterque mandauit. Collegij nostri pars vna renouata. Templum item, altera, quæ supererat olim, parte tectum, & intus duplici choro egregiè fabrefacto exornatum. Hæc anno isto ager protulit Estonicus.

C O L L E G I V M R I G E N S E .

RIGAE vna est Nostrorum sedes, sed ea bipartita; quippe quæ vnâ & collegas, & eos qui in probatione versantur continet. In his Sacerdotes numerati 12. quorum tres tertium probationis annum agunt: octo Fratres veterani: reliqui Nouitij. Suus vtrisque pro portione non defuit fructus: quanquam tyronum, vt decuit, maximè spectatus domi, Veteranorum foras emicuit. Habiti sunt in templis nostris sermones ad populum stas anni diebus, tribus linguis Germanica, Polonica, Lotauica, eo fructu qui colligi potuit in tanta inuidia obrectationeque ordinis nostri, in Cimitate hæretica quæ Ministris scatet, Lutheranis in id vnum potissimum intentis, vt nos modis omnibus ad populum perpetuò traducant.

VTILIOR autem fermè labor collocatus est in missionibus varijs, ad circumuicina Liuoniæ & Samogitiæ oppida, ad villas quoque & pagos Collegij, institutis. Deducti domi & foris à prauis opinionibus quas partim
hæresi,

hæresi, partim in schismate altè imbibérant quinquaginta. Et quidem duo in præsentia Vindensis Episcopi, & celebri nobilium concursu fidem Catholicam professi, magna omnium gratulatione errores publicè eiurarunt. Bis mille sexcenti sexaginta circiter fuère, qui sacra confessione flagitia sua expiarunt: horum magna pars repetita ab ineunte ætate peccata detestati, totiusque superioris vitæ errata poenitentia redemerunt. Ex eodem numero plerique ferè omnes mysticum Eucharistiæ sacramentum perceperunt. Vnus certè sacerdos noster egregia itinerum & laborum patientia, obiens pagos magna rerum diuinarum ignoratione syluescentes 1026. ad sacram synaxim instruxit. Eadem opera nostrorum 54. paria ex decreto Tridentinæ synodi ritè matrimonio deuincta. Par vnum quod mutuo tantum consensu consueuerat in decrepita senectute Catholicarum coerimoniarum legibus adstrictum. Sublata multorum iurgia, sopitæ similitates, grandiores æris restitutiones aliquot factæ. Lustralibus denique sacri baptismi aquis 184. sunt abluti.

EXCVRRIT Sacerdos noster incitatu cuiusdam Nobilis ad ipsos vsque Moscouiæ fines, vbi cum nihil præter Baptismum & nomen Christianorum reperisset, plurimos rudium animos doctrina Christiana imbuit. Catholicos ritus antiquos penitus neglectos renouauit: præbuit eis Ecclesiæ sacramenta Poenitentiae, Eucharistiæ, Matrimonij; præcellas & annosas arbores, in quibus ille populus stultus nescio quid numinis inesse suspicabatur, excidit, omnibus stultitiam suam accusantibus, quòd aliquando ad has arbores sacrificarent mali auerruncandi causa, & ad eliciendum in siccitate imbrem supplicarent. Fuère præterea inibi quidam fortilegi, qui rogatu paganorum, fortibus iactis fascinarent pecora; his persuasum omnibus vt ab huiusmodi idolorum cultus reliquijs abstinerent. Quod cum præstitissent, veneficiorum etiam

vsu in miram rerum sanctarum venerationem commutarunt. Non defuerunt rustici & piscatores, qui vetere Lotauorum bene de religione sentientium more, sacerdotem exorarent; illi quidem vt herbas, falem, frumenta, aquam, agros prosequeretur prece: hi vt retia benediceret. Quo impetrato, morbos illi auerti à corporibus, à fati grandinem, pestem à pecore: hi verò veneficijs exolui retia professi sunt. Inducti similiter à Nostrijs varijs in locis, vt à superstitione quadam desisterent, epulum præbendi animis mortuorum pascendis: quo pro suis quisque opibus apparato cibo, effundit primò aquam sub mensa, tum cochlearia erigit in patinis, thus deinde & cereos interprandendum etiam media luce accendit, ad extremum ad tumulum delatis escis, mortui nomen per sortilegium inclamat, escasque relinquit in vasculis, vt noctu mortuorum animi prodeuntes habeant, quo sese alant. Cum interim præsto sint canes, & quæ parata sunt deuorent: illi verò confecta putent ab animis.

CVM essent ad tertium probationis annum Rigam missi duo Patres, peragrarunt magnam Samogitiæ partem cum illius dioeceseos Episcopo, quo in itinere rudes fidei rudimentis imbuti: ad Sacramentorum vsu frequentem pene iam abolitum extimulati plurimi: Puella vna iam duodennis inter alios baptizata; quidam à conubernio concubinarum extracti: vnus à consilio violandi pudicitiam cuiusdam Virginis abductus: in quibusdam ebrietas repressa: multarum Ecclesiarum decus & cura debita reuocata, ruina restaurata: libri aspersi erroribus perfidiae, flammis exusti. Hæretici quidam in disputatione ita confusi, vt à suismet assecclis ludibrio haberentur, & vni scrupulus sit iniectus. Pecunia non exigua cum esset Nostrijs oblata à matrona quadam illustri loco nata, magna cum ædificatione & admiratione paupertatis nostræ fuit repudiata. Eodem itinere indictæ sunt quadragenarium

rum horarum supplicationes & litaniarum frequentationes, ad auertendam pestem famemque. Persuasum ditioribus nonnullis, vt grauitate anni, sterilitateque annonæ afflictorum subditorum non tantum vectigalibus parcerent, sed etiam graui multorum inopiæ, & quæ extremam omnibus calamitatem minabatur prouiderent. Habitæ per eam occasionem crebriores ad populum conciones, cui tot malis attonito & penè exhausto, ostensa sunt, propter quæ Deus tales ac tantas pœnas exigit, peccata. Et hæc in Samogitia à Nostris.

RIGAE Scholastici externi non multi quidem in scholis nostris morantur, eò quòd tum rigido Ciuitatis decreto, tum pertinaci nobilium hæreticorum conspiratione eorum filij à nostra disciplina arceantur: pauci tamen illi hoc anno partim in solemnibus & anniuersaria processione Corporis Christi, partim in Dramate quodam publicè exhibito, eiusmodi modestiæ & ingenij specimen dederunt, vt totius Ciuitatis oculos in se conuerterint, & ciuium animos sibi & Collegio deuinxerint. Populi quoque sedatus furor in nos videtur. Nec enim foeda amplius in nos cantica componunt, non schedas infames spargunt, abstinent ab iniurijs, nullis quibus antea solebant in publicum prodeuntes conuictijs prosequuntur. Rogatus quidam è senatu 100. trabes pro sacello extruendo, supra centum 50. donauit; & syluæ suæ cæduæ liberalem & prolixam nobis ad prædij vsus potestatem fecit. Idem ministro Lutherano exturbato permisit Catholico ritu templum in suis bonis expiari. Expostulantibus verò super eiecto rabula quibusdam uiris nobilibus Lutherana labe infectis: Quid (inquit) hiscene ergo lurconibus ad popinas & ganeas natis, qui tam inhianter saginandis suis pinguibus aqualiculis intenti sunt, homuncionibus, & suis & aliorum sceleribus obrutis, animarum curam crederem? abeant ad stabulandos potius boues.

Porro

Porro quoties in nostrorum hominum mentionem incidit, magno semper honore verborum utitur. Quem magna spe teneremur Catholicum fore, si perpetuis suorum conuicijs & vexationibus in tam corrupta ciuitate fidem & salutem suam redimere vellet. Alter quidam obtulit Nostris chirographum, quo ei vir Illustris fidem persoluentorum 140. talarorum obligauerat, & hanc pecuniam hæreticus homo Nostris exigendam commisit, eandemque ad Organici systematis in templo nostro structuram destinauit. Episcopo quoque utimur sane propitio. Hic ante festa Paschatis exercitijs spiritualibus domi nostræ, vnâ cum quodam Cathedræ suæ Præfato vacare voluit. Postea verò demisit se ad squallidos illuue pauperum abluendos pedes, ipso die cœnæ dominicæ solenni ritu, magno hæreticæ Ciuitatis exemplo, quo gemitus quibusdam, nonnullis etiam lachrymas excussit. Idem Antistes aliquoties in templo nostro ritu Episcopis uisitato, sacris operatus est: aliquoties etiam in magno populi concursu prolixum ad reuincendam hæresim sermonem habuit, & æquis animis & auribus auditus religionis melius examinandæ desiderium nonnullis iniecit.

E Nouitiorum grege (ut de his etiam aliquid dicam) exacto probationis biennio, ad varia huius Prouinciæ Collegia, sex hoc anno missi: Cæterorum qui exercentur magna spes & peculiare relucet studium, ut tales sint, quales nostri instituti ratio postulat. Peregrinationes ad loca varia 9. susceperunt, varijs contumelijs & iniurijs affecti. Vni ex his colaphum Pater familias hæreticus, apud quem ex itinere diuerterat, impexit, quem cum magna animi tranquillitate & tolerantia pertulisset, ita confudit & compescuit quorundam hæreticorum præsentium insolentiam, ut indignè ferrent iniuriam illatam. Quin & ipse paterfamilias percussor à furore illicò conquieuit, & cauit deinceps, ut ne verbum quidem paulo
acerbius

acerbius ad aures Nostrorum transmitteret. Vnus verò tyronum hoc anno diem suum extremum obiit, spectata iuuenis patientia, & magna reprimendorum affectuum cura. Labore vlllo aut corpus eius fatigari, aut animus vinci nunquam potuit. Puer in hæresi enutritus, post Philosophiæ curriculum Vlnæ absolutum & Magisterij gradum obtentum, Societatis compos magno suo gaudio factus, huc ad prima Societatis tyrocinia venerat.

DOMVS PROFESSA CRACOVIENSIS AD S. Barbaram.

EX ijs quos hoc anno domus aluit, fuerunt perpetuò Sacerdotes octo, Coadiutores temporales nouem, duo Nouitij, quos domus Probationis submittere solet. Conciones à Nostris habitæ non tantum in Ecclesia nostra, sed etiam in varijs alijs Urbis templis, non sine fructu. Ex varijs hæreticorum sectis in viam veritatis adducti 26. in quibus vnus singularem planè Dei circa se prouidentiam expertus: erat enim homo septuagenarius, & altè ab annis multis hæresim imbiberat. Is à filio suo Catholico adductus ad Sacerdotem nostrum de religione multis contulit, sed veritati tandem conuictus de erroribus, cessit, & in sinum Catholicæ Ecclesiæ redire constituit. Sed cum partim ad explorandam eius in fide constantiam, partim ad pleniorè institutionem sensim communicandam non statim ad Sacramenta admitteretur, conscientia stimulis exagitat, ad Sacerdotem eundem ex Nostris redit, ad pedes se illius prouoluit, orat propter Deum, vt liceat ei tandem grauissimum peccatorum onus deponere. Deposuit
illicò

illicò & sacrae Confessionis & Eucharistiae sacramento percepto, pace & tranquillitate animi quam optabat positus lætus in domum suam abiit. Anabaptistæ item cuiusdam filius paterni erroris particeps cum duabus sororibus sectæ eiusdem, Nostrorum opera & directione, sacro Baptisimatis fonte ablutus est, idque intra priuatos facelli cuiusdam nostri parietes, ad declinandum parentis perfidi odium. Vna verò ex Virginibus illis duabus natu maior, cum post menses aliquot in morbum lethalem incidisset, magnopere Sacramentum Eucharistiae pro viatico expetijt. Audiuit Dominus eius tam sanctum desiderium, & modum suggestit, quo in domum paternam colluie hæreticorum icatentem sacerdos noster hostiam consecratam clam intulit, & porrexit infirmæ tanto animi ardore preces fundenti, vt lachrymas astantibus nonnullis excusserit: & tandem spiritum Deo, ad quem anhelabat, pijsimè reddidit. Non pauci in fide fluctuantes sacramentorum vsu frequentiore, & Nostrorum consilijs confirmati. Noxas totius vitæ eluerunt per confessionem septuaginta, in quibus nonnulli maturæ, alij etiam decrepitæ ætatis reperti fuere. Exceptæ multorum confessiones, qui Poenitentiae & Eucharistiae sacramentum ab annis 10. 20. 30. 40. ob varios respectus, vel timores inanes intermiserant. Vnus cum sæpius confessionis causa templum nostrum adiret, sed accedere ad sacerdotem, terrore quodam repentino percussus non auderet, tandem ab vno è Nostris Confessarijs (qui cunctationem eius obseruarat) quodam tempore postulatus, num quid vellet confiteri? se velle respondit. Animatus à Sacerdote accessit, & magna animi consolatione sarcinam conscientiae, qua grauabatur deposuit: fassus alioquin se etiam tunc absque confessione abire è templo constituisse, nisi tam benignè inuitatus fuisset. Præterea ex vicinis & remotioribus oppidis, partim sponte sua, partim à Parochis

chis remissi ad enodandas conscientiae difficultates confluxere hoc anno ad nostros non pauci. Ab illicitis amoribus & maleficijs abducti aliquot. Foeminae complures à vitæ solutæ turpitudine reuocatae: aliqua etiam à diuturno pellicatu ad leges matrimonij transierunt. Coniuges capitali odio inter se dissidentes, mutuae benevolentiae restituti. Inimicitiae sopitæ. Nosodochia pauperum & custodia publicæ visitata. Extremo destinati supplicio adiuti. Ter hoc anno in nostro templo oratio 40. horarum in maxima frequentia populi fuit instituta & coonestata à varijs Confraternitatum supplicationibus, in quibus etiam publicæ verberationes non defuerunt, quæ populum præsentem ad lachrymas & penitentiam valde commouerunt.

CONGREGATIO Misericordiae, cuius dirigendæ in spiritualibus Nostri nonnullam curam habent, si vnquam ante viguit, nunc maximè viget floretque. Nam ad consueta pietatis officia, quibus hactenus sese exercuit, suscepit in se nouum onus sub patrocinio S. Nicolai, nimirum virgines honestas in matrimonio collocandi, quibus dos aut nulla aut exigua à parentibus relicta esset, & ob id eorum pudicitia periclitaretur. Ad hanc rem ipso statim initio viri quidam pij, & in eadem Confraternitate primarij 4000. florenos contulerunt, quorum exemplo speramus non defuturos alios qui opus tam præclarum sua liberalitate prosequantur. Suppellex sacrarum vestium magni splendoris ac precij hoc anno adiecta est, & quæ 1000. florenorum estimari potest. Accesserunt præterea empta florenis 400. candelabra duo ex orichalco fusili opere, & raro artificio elaborata, quæ magnum addunt splendorem summo altari, ad cuius gradus disposita consistunt. Denique fabrica templi noui magis ac magis in altum confurgit Serenissimi regis munificen-
tia ac

tia ac liberalitate singulari, quæ nunquam hæcenus defuit, nec defutura quoque deinceps creditur.

COLLEGIUM POSNANIENSE.

VCTO numero Nostrorum hoc anno, auctus etiam est operariorum & occupationum numerus, Nam Sacerdotes numerati fuere 14. ex quibus Professores duo Theologiæ Scholasticæ, vnus Positiuæ & controuerſiarum, vnus Casuum, linguæ Hebrææ vnus, Logicæ vnus, Humaniorum litterarum Præceptores quinque: Scholastici 14. quorum sex Theologiam, reliqui Philosophiam audiunt. Coadiutores temporales nouem. Mortuus sacerdos vnus P. Ioannes Cosminius coadiutor formatus, qui postquam Procuratoris officio pluribus annis functus fuisset, & varia alia Sacerdotum munia præclarè obiuisset, in grauem ac diuturnum langorem incidit, quo sensim consumptus est, relicto egregio suæ patientiæ & pietatis in Deum exemplo. Ad conciones faciendas Nostris euocati fuere pro actibus & festis celebrioribus frequenter, tum in ipsa Ciuitate, tum extra, præsertim ad funera Nobilium, in quibus non rarè obijciuntur hæresi infectis scrupuli de religione, & multi hæc occasione ad fidem Catholicam conuertuntur. Cuidam, qui non exiguum damnum intulerat, persuasum est, vt obsequijs & fidelitate, cum aliàs soluendo non esset, compensaret. Exercitijs spiritualibus exculti aliquot, è quibus vnus insignem se retulisse fructum gaudens profitebatur. Visuntur à Nostris hospitalia crebrius, impenduntur consueta Societati charitatis officia. In vno etiam cuius sacerdos proprius iam ab aliquo tempore ex morbo

morbo decumbit, Noster solet frequentissime supplere vi-
ces infirmi, & sacris operatur festis diebus, magno pau-
perum solatio. Reconciliationes non pauca inter ciues &
nobiles vtriusque sexus opera Nostrorum procurata;
maximè conspicua erat, quæ inter Episcopum & Abba-
tem Monasterij vnus successit, & occasionem præbuit, vt
omnes qui ad illud Monasterium pertinebant ad Sacer-
dotem nostrum, qui auctor pacis extiterat, accurrerent, &
magna animi sui consolatione totius vitæ suæ noxas in
confessione deponerent. Alterius etiam Monasterij reli-
giosi, Abbatis sui consensu, accersiti, vnus è Nostris opera
vtiliter vsi sunt, quorum alij de tota vita confessi, alij spi-
ritualibus exercitijs exculti, alij cohortationibus & allo-
quijs adiuti fuere plurimum. Tam domi quàm foris ex-
ceptæ in vniuersum à Nostris confessiones generales su-
pra 100. Hæresim detestati, & in sinum Ecclesiæ reducti
plures quàm viginti. Nobilis quidam Catholicus morbo
gravi correptus, cum in domo sororis suæ fœminæ hære-
ticissimæ decumberet, & eiusdem opera omnem aditum
agendi de rebus ad salutem suam spectantibus præclu-
sum haberet, adiutus est tandem ab vno è Nostris, qui
occasione quadam, quam diligenter obseruarat, vsus, in
hospitium infirmi perrumpit, hominem consolatur, eius-
que confessionem vnâ cum professione Catholicæ fidei,
qua falsum de suo ad hæreticos perfugio rumorem abo-
lere volebat, excipit, & die sequenti viatico etiam extre-
mo communire fecit, frustra freudentibus hæreticis.
Quotidianæ confessiones pene singulis diebus excipiun-
tur, ab vno vel altero è Nostris Sacerdotibus in nostro
templo. Ad scholarum ornamentum, quæ numerosam iu-
uenturem ex nobilitate & ciuibus continent, accessere
religiosi septemdecim ordinis sancti Benedicti, & Ci-
sterciensium, ex varijs Polonia & Prussia Monasterijs
huc studiorum causa destinati: qui simul à Nostris in mo-

do orandi, meditando, & alijs exercitijs diriguntur iuxta captum & institutum singulorum. Ex Scholasticis qui se Congregationi B. V. aggregarunt confitentur plerique creberrimè: inuisunt Xenodochia, & se in charitatis & pietatis Christianæ officijs egregiè exercent: neque pauci illorum ad religionem aspirant: aliqui etiam iam suis votis potiti sunt.

MULTI fama exciti cursus Theologiæ, qui hoc anno inchoatus est, ad scholas nostras conuolant ex varijs partibus, præsertim circumuicinis. Eiusdem cursus promouendi studio incensus vir quidam magni nominis 1500. florenos ad censum perpetuum augendum contulit. Fabrica quoque Collegij hoc anno ex eleemosynis ferè creuit, extructis duabus scholis elegantibus & capacibus, quæ in usum Theologorum & Philosophorum cesserunt. Auctum est situ Collegium peropportuno. Empta enim est domus vicina 3000. florenorum quæ iampridem ad dilatanda Collegij spatia expetebatur. Sed neque templum nostrum hoc anno eleemosynis caruit. Donata sunt peristromata quædam perpulchra à viro quodam nobilissimo, quæ 200. florenis æstimantur: alia item varij generis suppellex à varijs oblata, quæ 150. florenis constitit vt minimum. Denique habuimus Dei benignitate annum hunc sat propitium, & commodis spiritualibus & temporalibus fauentem.

COLLEGIUM CALISSIENSE.

N ijs, quos hoc anno Collegium aluit, fuerunt vt plurim. m Sacerdotes duodecim, quorum vnus Casus conscientiæ, alter Philosophiam, tertius Controuersias & Mathematicam explicat

plicat. Quatuor præterea Præceptores totidem Scholis humaniorum literarum præfunt: septem qui Philosophiæ nauant operam. Reliqui domestica officia obiuere. Vnus morte sublati: nimirum P. Alphonsus Pisanus. Is Toleti in Hispania natus, in eadem postmodum Academia Magister Philosophiæ & Medicinæ licentiatus pronuntiatus fuerat. Deinde ab ipso B. P. nostro Ignatio in Societatem assertus, Romæ Philosophiam docuit, ibidemque Theologiæ Doctor creatus, in Germaniam missus fuit, indeque in Poloniam venit, vbi totam reliquam ætatem exegit, docendo tum publicè, tum priuatim magna cum laude Scholasticam scripturam, controuersias, casus conscientiæ. Vixit annis 71. studio lectionique addictissimus, ac imprimis rerum humanarum contemptor insignis, qui cum 4. fermè annos æger decubisset, exeunte hoc anno ad coelum, vt speramus, laborum & patientiæ præmia percepturus, migravit. Discipulorum numerus post inductum in Collegio hoc Philosophiæ curriculum augeri insigniter coepit, vt iam prope 600. numerentur, non vocatis in hunc numerum ferè 200. qui in duabus scholis parochialibus ex Nostrorum ordine & præscripto in rudimentis Grammaticæ instituuntur, planeque Collegio subsunt. Ac quantum quidem numero auditorum Scholæ auctæ sunt, tantum maturitate pietatis cultura effloruit. In his omnibus palmam reliquis præcipit qui B. V. Mariæ Sodalitati nomen dederunt. Centum & 12. omnino numerantur lectissimi ex omni studiosorum numero adolescentes, qui cum se offert occasio exemplo suo ciues ac nobiles ad varia pietatis officia pertrahunt. Cuiusmodi sunt Xenodochia adire, pauperum inopiam charitate subleuare, corporum castigationes publicè suscipere, ijs maximè temporibus, quibus horarum 40. preces, vel pro totius Christianitatis, vel pro Regni huius incolumitate, concursu hominum celebrantur. Duo ex illis

Societatis institutum complexi sunt, plures alij idem expetunt. Vnius pudicitiam pertinaciter mulier procax varijs machinis quascunque excogitare potuit, expugnare nixa est. Sed castissimus adolescens primum hæc contemnere, deinde minas pro illecebris reddere: ad extremum cum effrænatam procacitatem reprimere non posset, rem totam ad Studioforum Præfectum refert, atque hac tandem insidiarum ac sceleris denunciatione, & furia illius spe vincendi adempta, conatus euertit, & in certamine periculoso victor euasit.

NEC minor aliorum Societatis laborum hoc anno fructus extitit quàm superioribus. Hæresim eiurarunt vndecim. Confessiones de tota vita auditæ septuaginta. Foeminae aliquot à vita impura, quam multis annis continuauerant abductæ. Aliquot matrimonia illicita vel impedita vel correctæ. Non defuere qui iniuste possessa proprijs Dominis restituerent. Duo præsertim qui non exiguam pecuniam hoc nomine refuderunt. Sacerdotes aliquot spiritualibus exercitationibus sese formandos Nostri dedere, alij quidem, vt ad prima sacra Deo ritè offerenda se compararent, vnus vt turbulentos conscientia inquietæ motus componeret. Die circumcissioni Dominicæ sacro, tantus in templo nostro concursus ad Pœnitentiæ & Eucharistiæ sacramenta fuit, quantus nunquam antea visus. Illustrissimi fundatoris nostri liberalitas & munificencia consueta etiam hoc anno minimè desiderata est. Nam præter munuscula varia ad templi ornatum transmissa, libris etiam Mathematicæ professioni hoc ipso anno inchoatæ seruientibus, Bibliothecam egregiè auxit: spatia Collegij ad pulchritudinem & amplitudinem dilatari curauit, redemptisque aliquot areis, & domibus quæ in eis erant deiectis, effecit vt ante Collegium & templum spatiosum & elegans forum pateat. Domum contubernio iuuenum nostrorum destinata

nouis

nouis ædificijs, non sine magno sumptu auctam, commo-
diorem & ampliorem reddidit, eiusdemque gubernatio
vt penes Nostros esset, apud R. P. Generalem magna cu-
ra & sollicitudine obtinuit. Id quod maiori iuuentutis
eiusdem commodo factum esse euentus docet. Neque hic
tamen de Societate merendi finem facit optimus senex.
In dies adhuc maiora animo concipit & molitur, quæ
suo tempore ad exitum deducat. Deus optimus maximus
illum seruare diu incolumen nobis & Ecclesiæ suæ di-
gnetur.

COLLEGIUM IAROSLAVIENSE.

RVERVNT hoc anno Sacerdotes assidui 7.
Magistri præterea Scholarum sex. Sex itidem
discipuli ex Nostris humaniorum literarum.
Reliqui Coadiutorum domestica munia obi-
uerunt. Fructus ex messe spiritali à Nostris procurata
hic potissimum collectus est. Confessi de tota vita 302.
A schismate vel hæresi reducti ad Ecclesiam septemde-
cim: licentiosè viuentes ad leges matrimonij, alij à turpi
priuata vita reuocati. Homicidia aliquot impedita. No-
uem ad varias religiosorum familias missi: vnus ad So-
cietatem. Duæ castitatis voto obstrictæ, varijs dæmonum
illusionibus proposito earum insidiantibus liberatæ. Octo
qui desperationis & blasphemix spiritu acti extremum
iam suæ salutis discrimen adierant, poenitentix salutaris
portum tenuerunt. Erepti de potestate dæmonis duo ar-
te magna implicati, partim diuitiarum, partim libidinis
insanum explendi desiderium proposito studio, quorum
alter annulo, alter syngrapha sanguine proprio obsignata.

animam suam cacodæmoni desponderat: alter sacrilegijs plurimis sese nuper contaminarat: alter ausu nefario per restes & ferrum vitam sibi aliquoties perdere tentauerat. Vterque tandem singulari Dei beneficio à mortis & inferorum porta & limine ipso abstractus, viuit, & Deum suæ salutis auctorem prædicat. Scholæ hoc anno si vquam antea frequentes fuerunt. Numerati in illis sunt studiosi 600. quorum præcipua pars & maxima nobilium constabat filijs, etiam ex remotioribus locis studiorum causâ confluentibus. Seruati multi in medio casu hereticorum, & tenerioris ætatis, qui ex domesticorum licet improborum assidua consuetudine, non modò non contaminarentur, sed etiam eos exemplo suo ad fidem Catholicam amplectendam permouerent, Nostris occultè confiteri soliti.

COLLEGIUM LVBLINENSE.

EX eorum numero, qui anno præsentis Collegium incolebant, Sacerdotes assidui erant octo, Præceptores humaniorum literarum quinque: Reliqui in varijs domesticis officijs occupati. Prouinciam laborum suorum in agro hoc Lublinese hæresum, schismatumque dimetis obsito, bifariam Socij partiti sunt; in ciues, & externos. In ciuitate præcipua muniõrum Societatis opera in iuuenibus primò ad pietatem & bonas literas informandis; deinde in ipsis ciuibus verbi diuini prædicatione & sacramentorum administratione excolendis collocata est. Gymnasium scholarum angustijs numerosius fuit: ad splendorem quippe, numerumque iuuentutis plurimum conducit frequentia

frequentia nobilium virorum, qui occasione Tribunalium regni hic commorantur, & scholas nostras, actusque publicos sua praesentia cohonestare libenter solent. Virtutis ac pietatis semina in iuventute, maioribus in dies asurgunt incrementis, praesertim Sodalitatis Parthenicae, quae hoc anno protulit aliquot varijs religiosorum ordinibus. Nec desunt quibus Societas etiam est in votis. In ciuitate concionator noster Societati amorem & auctoritatem non vulgarem domi forisque conciliauit. Aperta huius rei signa concursus numerosi, elemosinae frequentes, crebra de rebus fidei consilia. Adhaec porro humanitatis & amoris indicia Nobilium virorum (e quibus aliquot ordinis Senatorij numerantur) egregijs amoris notis erga nos concitantur. Quod tum ad fidem per Nostros propagandam; tum ad rem domesticam haecentis implicatam, quantum conducatur facile perspicitur potest. In religionis commodum illud inter alia actum. Quod dum Iudaei quatuor infanticidium luctuosissimum condigna tanto scelere poena eluissent, ne turpitudine facinoris ad posteritatis memoriam tabulis publicis inferretur, caetera eiusdem gentis coluuias, alioquin tenacissima, nullis parcens sumptibus, auro profuso, causa aequitatem animosque iudicium perstringere laborabat, sed conatus illorum irritos; Dei fauore adiuta nostra fecit industria. Itaque enorme puericidium publico aedifio mandatum est, libris impressis postmodum orbi vniuerso detegendum. Prohigata est ciuitate studio Nostrorum occasio quaedam licentiose vitendi, quae multis exitio salutis extiterat, & in dies altiores radices agebat. Ex foeminis quae pudicitiam vulgauerant, decem ex conclamato hoc erepta sunt incendio. Ad publicos carceres, & Nosocomia singulis penes hebdomadis Nostrorum mittuntur subsidia. Aegrorum inopia, & eorum quos pudor a quaerenda stipe deterret subuentum. Multi Nostrorum indu-

stria à graubus, ijsque diuturnis dissensionibus conquie-
runt. Multa auri vis, partim fraude, partim incitia iuris,
adempta ad dominos suos redijt. Aliquot coniugum
malè copulatorum paribus persuasum vt legitimas nu-
ptias inirent. Ad eluendas totius vitæ noxas inducti pro-
pe 300. Plurimi qui vel nunquam, vel malè à multis an-
nis crimina detexerant, tandem integrè per confessionem
apud nos eluerunt.

NON segniori opera externis quoque lætæ suppe-
tiæ. Leuartouia (id oppidi nomen est 4. leucis à Lublino)
inuidantis Arianismi fluctibus à multis annis agitata, Deo
opem ferente, ex naufragio tandem veritatis portum at-
tigit. Plurimos ibi videre est decrepitos auitam religio-
nem postliminio reuocatam, non sine lachrymis comple-
xos, multos quadragenarios, sacri fontis poenitentia, a-
lijque orthodoxis sacramentis expurgatos, egregios in
corporibus effœtis animorum fructus producere. Tem-
plorum ruina restaurata. Suppellex sacra sacris vsibus
accommodata. Salutatio Angelica pro more instituta.
Superstitiones multæ abolita. Doctrina Christiana intro-
ducta vt catechismus toto pene oppido personet. Ad que
tam læta pietatis incrementa, exemplo subsidioque fuit
heres oppidi, qui in ipso propemodum mortis limine Ec-
clesiæ Catholicæ per nostros VVarssauia redditus, &
ibidem vita functus est, magnis editis egregiæ constantia
in fide Catholica indicijs. Postea in huius oppidi templo
primario sepultus fuit, vno ex Nostris qui Lublino accer-
fitus fuerat, magno nobilium tam hæreticorum, quam
Catholicorum concursu pro more patriæ funus profe-
quente. Duo supra 30. partim Arriana, partim Caluinsti-
cæ impietatis vinculis irretiti in libertatem catholicam
se vindicarunt. In quibus vnus fuit, qui spiritum exhalans
astantem virum quemdam sibi videre visus, qui si perfidi-
cæ venenum eiiceret, sanandum adstruebat. Nec irrita
visio.

visio. Delatus extemplò curru ad Nostros, eiurat hæresim, vnde & mentis sanitas & corporis est subsequuta. Hunc & alius imitatus, qui ipsum ferè atheismum iam complexus fuerat, sed perfidam detestatus insaniam, fidem nobiscum complexus est, amorisque sui casulam pulcherrimam pignus apud nos deposuit. Ex Græci schismatis colluie euasere circiter sexaginta. De his vnus morte multandus, cum à Popo suo schismatico sacramentis de more munitus esset, intercedente Nostro, ad gremium Ecclesiæ per confessionem ab ipsis inferis & portis mortis reuocatus, vtramque vitam iam iam amittendam acquisiuit. Quidam rursus nomine tenus Catholicus, quem sua scelera ita præcipitem agebant, vt Turcismum meditaretur, Deo dexteram suam supponente, desperationem confidentia, confessione vni è Nostris facta, commutauit. Alius hosti à quo vtraque manu mutilatus fuerat, orante Nostro, frementibus amicis veniam delicti vltro dedit non petenti. Inter paria coniugum propè decem sublata suspiciones, quæ perpetuas ferè discordias fouebant. Suam in nos beneuolentiam multi testati sunt, egregijs etiam elemosinis ac beneficijs, quæ partim in pecunijs, partim in varijs suppellectili donata, summam 2000. florenorum bene excefferunt. In ijs magnifici Domini Palatini Cracouensis 500. florenos numerauimus.

¶ De A. G.

DOMVS PROBATIO-
NIS CRACOVIENSIS AD
S. STEPHANVM.

DOMVS hæc præter Nouitios quibus abundabat, aluit veteranos 11. è quibus erant Sacerdotes quatuor, reliqui domesticis officijs destinati. Nouitij quo plures erant, eò acrius ad studium perfectionis mutuis sese exemplis accendebant. Vnus etiam egregium suæ constantiæ in sua vocatione specimen edidit. Erat is natus hæreticis parentibus, à quibus cum ad Collegium quoddam Nostrum, studiorum causa missus esset, non multò post hæresim execratus, ad Ecclesiam Catholicam animum addidit. Rem subodoratus Pater hæreticus, illicò aduolat, terret, minatur, omnes machinas ad expugnandum auertendumque à fide Catholica animum adolescentis admo-uet. Sed frustra. Re prorsus infecta, cum neque vllis persuasionibus filius cederet, neque cum parente impio redire vellet, solus tandem furijs agitated, redire in domum suam coactus est. Mox verò idem adolescens in fide confirmatus, diuitijs etiã omnibus paternis, Christi paupertatem antepone re constituit. Societati nomen dedit, eaque alacritate domi nostræ sese in solitis probationis officijs exercet, vt fuisse aliquando imbutum hæresi nemo credat.

ERGA externos ad omnem pietatem imbuendos Nostrorum labor & industria sese non inutiliter exercuit. Rebelles aliquot filij Matri Ecclesiæ reconciliati sunt, qui vel hæreticorum, vel ichismaticorum castra secuti fuerant. In his hypodidascalus quidam Lutheranus, qui exacta

acta iam ætate, licet ægrè pedibus sese regeret, in templum tamen nostrum venit, & sacramentorum Ecclesiæ publicæ perceptione fidem suam profiteri, & perfidiam vitæ præteritæ detestari voluit. Exculti exercitijs spiritualibus non pauci, fructu haud contemnendo Abbas inter alios vnus vir, & nobilitate & professione sua clarissimus. Oratio quadraginta horarum pro publicis Ecclesiæ & regni necessitatibus in templo nostro habita magna hominum pietate & frequentia. Lites & inimicitia græues per Nostros sopita. A vita turpi sex foeminae abductæ. Idem factum cum foeminis aliquot. Restitutio pecuniæ præstata: vna notabilis præter alias plurimas magni ponderis. Confessiones de tota vita duodecim audita. Sacellum nostrum ornatum hoc anno insigni altari nouo, cuius structura florenis prope quadringentis constitit. Aucta etiam eiusdem sacelli suppellex sacra varia non parui precij. Necessitatibus domus piorum hominum liberalitate subuentum est per eleemosynas sponte oblatas. Denique ad stabiliendam augendamque fundationem, duo viri nobiles, quorum corda Deus mouit, non parum contulerunt. Nam alter in hortum quendam suburbanum florenis septingentis à se in hunc finem comparatum, alter in pagum & prædium hereditarium, quod annui redditus reddidit ferè florenos 700. ius suum omne Domui inscripsit, possidendum à Nostris post mortem illorum.

RESIDENTIA

LEOPOLITANA.

CTO è Nostris hic locus & annus tenuit. Quinque Sacerdotes in re spirituali promouenda, & tres fratres in domestica occupatos. Cum iam à R. P. N. Generali permissum esset,

set, vt Societas Collegium in hac celeberrima Russia metropoli, si qua occasio sese offerret, acceptare posset, & nostri fundatorem desiderarent, hoc tandem anno exciti laboribus Nostrorum, & fructu eos consequente è præcipua nobilitate nonnulli consilium fundandi Collegij inierunt, & tum bona quædam immobilia, tum census perpetuos ad illud inchoandum liberalissimè obtulerunt. Nam magnificus D. Stanislaus Stanizki, quod iam pridem in oppido quodam Russia, quod iure hæreditario possidebat, meditabatur, mutato in melius consilio, Leopoli fundare Collegium apud se constituit, & hoc nomine villam suam hæreditariam Societati donauit, & quingentos præterea florenos annuos ex bonis suis Lissenibus assignauit, & inscripsit, vt iam Collegium mille & amplius florenorum annuorum prouentum numeret. Huius exempla sequuntur duæ illustres matronæ Mielicciæ sorores germanæ, quarum vtraque maritis libentibus sortes suas in villis quibusdam duabus Societati inscripserunt, altera etiam adiecit decem millia florenorum circiter in idem opus. Quo in negotio singularis quædam diuinæ prouidentia dispositio obseruata est. Cum enim vtraque illa soror alia lōgè diuersa auxilia huic fundationi meditaretur, & antea aliquoties obtulisset, nec sua cōsilia hæc de re altera alteri cōmunicaret, tamen hoc anno eodem penè tempore in longe remotissimis à se inuicem diffita Regni huius partibus, in earūdem villarum donatione & inscriptione Collegio Leopoliensi facta conuenerunt, vt videantur diuinitus fuisse ad hoc negotium permotæ: ne fortè vna pars villarum sine altera nobis donata aut paruo esset vsui, aut negotium deinceps non paruum faceretur. Non desunt alij primarij tum viri tum fœminæ, qui plura etiam præsidia ad fundandum & stabiliendum Collegium hoc promittant & offerant, vt spes sit magnis illud incrementis auctum iri, cum primum de situ aliquo certo

certo constitutum fuerit. Interim pergunt Nostri in confessionibus, alijsque Societatis ministerijs consuetis fructu non contemnendo, quem tum in ipsa ciuitate, tum in missionibus varijs colligunt. Hæretici ad fidem & Ecclesiam Catholicam reducti quadraginta & plures. Russi à suo schismate 30. A Turcismo Christiani apostatæ 3. Ab eadem Mahometana impietate Scythæ vnus, nunquam antea sacris Christianorum initiatus. Homicidis, vsurarius, concubinarijs, & alijs facinorosis persuasa poenitentia pluribus. Atque vt è multis exempla aliqua insigniora attingam: vir quidam nobilis natus & educatus in hæresi, nocturna visione admonitus ad Nostros se contulit, & ab iisdem in fide instructus, Deo & Ecclesiæ reconciliatus est. Alius item spectris in infirmitate exagitatus, & de sua salute iam desperans, per sacramenta à nobis percepta salutem mentis & corporis consecutus fuit. Non defuit, qui per varias hæreses, ad atheismum tandem spectabat, sed cum vni è Nostri animi sui æstus aperuisset, ad confessionem adductus est, & optata animi tranquillitate positus. Quidam glante plumbea traiectus antequam è vita discederet, occisori suo crimen condonauit. Nobilium pariterque ciuium in nostros homines beneuolentia augetur in dies. Quod cum multis sæpè alijs indicijs, tum verò ijs potissimum, quibus P. Martini Laterna discessum in Sueciam, & obitum prosequuti sunt, abundè testatum fecerunt, nullum officij genus prætermittentes, quod erga viuum, aut mortuum à gratissimo quoque proficisci, aut desiderari potuit. Is enim totis septem annis magna omnium satisfactione concionatoris in hac Ciuitate munus cum obiuisset, euocatus tandem est auctoritate superiorum, vt Serenissimo Regi in expeditione Suetica à concionibus esset. In Sueciam infirmo admodum corpore appulit, vbi cum aliquantum ex maris tempestuosi iactatione respirasset, rebus ad pacem spectantibus, in Poloniam

niam

niam rediturus, nauem iterum ipso die S. Michaelis Archangeli conscendit: die verò sequenti, dum ad promontorium quoddam ventos navigationi opportunos expectat, à Piratis Carolianis, qui mare illud Balticum nondum infestare desierant, repente inuaditur: nauis in potestatem hostium redacta, statim capitur, & vnà cum reliquo Polonorum comitatu scaphæ impositus, atque in altum prouectus demergitur. Hic fuit finis laborum omnium optimi Patris, quibus nunquam satiari potuit, & ita sibi animos, præsertim verò Leopolsium, deuinxerat, vt vix filij parentis vel discessum, vel obitum dolere tantum potuerint, quantum illi doluerunt sibi ereptum.

R E S I D E N T I A T O R V N E N S I S .

VATVOR è Societate in hoc loco degunt, sacris initiati omnes, qui scholis nondum erectis, ijs quæ sunt nostri instituti strenuè interim vacarunt. Triplex concio festis diebus singulis ad populum habita, duæ Polonico, tertia Germanico idiomate. Ad funera nobilium exhortationibus cohonestanda non rarò sunt euocati Nostri. Catholicorum animi, quorum in hac Vrbe vires sunt exiguæ, & opes tenues, hoc anno nonnihil videntur esse erecti & excitati, tum ob supplicationes publicas introductas, præsertim eam quæ ipso die Corporis Christi (iam à 50. annis in Ciuitate hac hæretica non visa) magno Catholicorum solatio hoc primum anno publicè peracta est: tum ob constitutam opera Nostrorum quandam Sodalitatem, cuius est imprimis prouidere, vt SS. Sacramentum Eucharistiæ ad egrotos cum omni reuerentia & cultu debito de

to deferatur; deinde vt tenuioribus Catholicis honesta sepultura non desit. Iniectus quibusdam scrupulus prauæ religionis, & inuenti 23. qui pristinis erroribus, quos cum hæresi imbibebant, nuncium remisere. Plures è Catholicis intermissa Poenitentiae & Eucharistiae sacramenta repetuere. Multi de tota vita confessi sunt. Aliqui à falsa persuasione sui corporis à demone obsessi, abducti. Vir nobilis nuptiis apparatus in magna nobilium frequentia, sponsam depactam relinquere, quàm à Ministro hæretico copulari maluit. Nonnulli per somnium vt peccata eluerent confessione commoniti, paruerunt. Rudes catechismo instructi. Casuum explicatio, propter Ecclesiasticos qui hinc superfuere, hoc item anno suscepta non sine fructu. Scholas nostras desiderant plurimi, è nobilitate præsertim: sed timent vehementer hæretici, & sese præmunire volentes, Collegij sui spatia dilatant, augent ædificia. De accersendis è Germania hypodidascalis nouis cogitant; sed speramus conatus eorum omnes elusum iri, vbi primùm ludum nos aperuerimus.

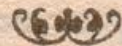
RESIDENTIA VVARSZAVVIENSIS.

COMMORANTVR in hoc loco Sacerdotes tres è Nostris, cum fratre vno Coadiutore temporali, præter duos Patres & totidem fratres, qui pro missione aulica sunt deputati, & residente Serenissimo Rege VVarzavviæ ipsi quoque cum cæteris eadem domo vtuntur in hunc finem comparata. Postquam Nostris hinc pedem fixerunt factus est magnus ad eos concursus sacramentorum Eucharistiae & Poenitentiae percipiendorum gratia, ita vt integris quatuor

tuor mensibus huius anni, vnus ex nostris 559. confessiones exceperit. Multi aliquot annis neglectam cōfessionem repetierunt, vnus etiam homo iam adulta ætate inuentus, qui nunquam eam antea fecerat. Hæretici quinque, Schismatici tres ad Ecclesiam reducti. Ciues nobiles suam in nos beneuolentiam multis amoris officiis testantur, nosque inuierunt egregiè hactenus cum in aliis multis, tum verò in situ & domo peropportuna acquirenda.

PROVINCIA ARAGONIÆ.

VNT in Aragonia Prouincia, domiciliis distincti decem, Socij trecenti. Valentia in domo Professa vndequadraginta. In Collegio quadraginta. Totidem in Collegio Cæsaraugustano. In Barcinonensi triginta. Vno plus in Gandiensi. In Bilbilitano sedecim. In Gerundensi vnus & viginti. Vno minus in Turrasonensi. In Balearico viginti quinque. In domo Probationis Tarraconensi duodetriginta. Mortui quinque, è quibus Pater vnus, fratres quatuor. Admissi sedecim. Aucta Prouincia Vrgelitano Collegio, & domo Probationis Oriolana nuper admissis, necdum tamen incolæ cœptis.